

Utlåtande 2004:85 RIV (Dnr 322-824/2003)

Ge invandrare makten över sin utbildning - inför SFI-peng

Motion av Jan Björklund m.fl. (fp) (2003:7)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2003:7) av Jan Björklund m.fl. (fp) avslås.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Motionens innehåll

Jan Björklund m.fl. (fp) har i motion 2003:7, *bilaga 2*, föreslagit att kommunfullmäktige skall besluta om att införa en SFI-peng (svenska för invandrare) och att uppdra åt stadsledningskontoret att fortsätta utredningen och genomförandet av valfrihet inom SFI.

Motionärerna anser att genom att införa en SFI-peng skulle invandrades makt att själv välja utbildningsanordnare öka. Pengsystemet skulle innebära att den studerande själv kan välja vilken utförare, privat eller kommunal, som skall sköta utbildningen vilket bl.a. skulle leda till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering.

Vidare anser Jan Björklund m.fl. att språkinläringen i högre grad kan kombineras med arbete och att undervisningsgrupperna bör sättas samman så att eleverna har likartad utbildningsbakgrund.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden, integrationsnämnden, stadsledningskontoret samt till stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Utbildningsnämnden lyfter i sitt svar fram att de SFI-studerande idag i realiteten väljer utifrån närhetsprincipen, då en majoritet av de som läser på SFI är nyanlända och inte har några egentliga kunskaper om vilka valalternativen är. Nämnden menar att det finns en motsättning mellan ett stort antal aktörer och de krav som ställs på en fungerande SFI-verksamhet.

Integrationsnämnden instämmer i motionärernas synpunkter att det behövs nya metoder i SFI-undervisningen. Ett sätt kan vara att kombinera språkinläringen med arbete. Enligt nämnden bör språkundervisningen ta fasta på individens tidigare utbildnings- och yrkeserfarenhet och kombinera språkinläringen med yrkessvenska. Det innebär att svenskundervisningen i större utsträckning profileras utifrån den studerandes och arbetsmarknadens behov.

Stadsledningskontoret anser att det inte är lämpligt att införa SFI-peng då det slutliga resultatet av flera omfattande utredningar ännu inte är klarlagt. Vidare är kontoret tveksam till att en SFI-peng skulle leda till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering. Enligt utbildningsförvaltningen har de flesta studerande valt den anordnare som ligger närmast hemmet eller arbetsplatsen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd delar motionärernas uppfattning att bristen på ett språk medför segregation och utanförskap. Det finns därför all anledning att, som en av flera åtgärder, se över SFI-undervisningen. Nämnden anser för övrigt att det är viktigt att invandrare snabbt får möjlighet att komma i arbete och sysselsättning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att de övergripande utredningar som för tillfället pågår om SFI-undervisning, samverkan mellan SFI-verksamheten och introduktionen för flyktingar och invandrare samt angränsande frågor - både på kommunal och statlig nivå - bör inväntas för att inte föregripa de pågående utredningarna.

Skärholmens stadsdelsnämnd har inte besvarat remissen, det har dock inkommit ett yttrande från förvaltningen.

Mina synpunkter

En mycket stor andel av de som studerar SFI väljer utbildningsanordnare utifrån var utbildningen är belägen oavsett vilken anordnare skolan har. Att

aktivt göra val utifrån andra kriterier kräver att de studerande är väl insatta i hur de olika skolornas verksamhet ser ut, vilket jag tror kan vara svårt för många nyanlända personer som inte kan språket.

Under förra våren genomfördes på kommunstyrelsens uppdrag en samlad översyn av stadens introduktionsverksamhet för flyktingar, SFI-undervisning och angränsande frågor. Utredningen överlämnades vid halvårsskiftet och har därefter remissbehandlats mycket brett. Utredningen konstaterar en rad brister i dagens organisation och föreslår en ny organisation för introduktionsverksamheten och SFI-undervisningen där stadsdelarna får ansvaret för verksamheten.

Kommunstyrelsen kommer under våren 2004 att besluta om hur den framtida organisationen för SFI-undervisning skall se ut i staden. Utifrån detta föreslår jag att motionen avslås.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. bifalla motionen
3. uppdra åt utbildningsnämnden att återkomma med ett förslag på hur ett pengssystem inom SFI skall genomföras.

Utbildningsnämnden beslutade i september 2003 att återkommunalisera stora delar av stadens undervisning i svenska för invandring. Bakom beslutet fanns rent ideologiska drivkrafter; att maximera antalet elever i den kommunala verksamheten var viktigare än de studerandes bästa.

De nu genomförda upphandlingarna har inneburit att flera omtyckta fristående anordnare tvingats upphöra med sin verksamhet, bland annat Livstycket i Tensta och Liber Hermods AB i Västertorp som hade högst andel nöjda SFI-studerande i de brukarundersökningar som genomfördes hösten 2002 och hösten 2003.

Under den senaste tiden har det uppdragats stora brister på SFI Vårberg som i och med upphandlingen ersatte Liber Hermods AB i Västertorp. Trots att beslutet om att starta SFI-utbildningar i Vårbergsskolan fattades för över nio månader sedan är lokalerna inte färdigrenoverade; bland annat saknas handikapptoiletter och de datasalar som var utlovade.

Det är anmärkningsvärt att socialdemokraterna reserverade 35 procent av platserna i upphandlingen för SFI Vårberg och de övriga kommunala alternativen. Om så inte hade skett hade med största sannolikhet både Livstycket och Liber Hermods AB i

Västertorp varit kvar. I övrigt måste rutiner och kriterier vid nämndens upphandlingar ses över. I framtiden bör t.ex. tidigare uppnådda resultat och hur eleverna trivs vid en skola ges större vikt.

Det är dags att förstärka den enskilde elevens inflytande genom att införa pengsystem inom SFI- och vuxenutbildningen. Detta skulle både öka elevernas valfrihet och mångfalden av anordnare inom dessa viktiga verksamheter, vilket också underlättar integrationen i samhället.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2003:7) av Jan Björklund m.fl. (fp) avslås.

Stockholm den 26 maj 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Kristina Alvendal* och *Rolf Könberg* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Jan Björklund m.fl. (fp) har i motion 2003:7, *bilaga 2*, föreslagit att kommunfullmäktige skall besluta om att införa en SFI-peng (svenska för invandrare) och att uppdra åt stadsledningskontoret att fortsätta utredningen och genomförandet av valfrihet inom SFI.

Motionärerna anser att genom att införa en SFI-peng skulle invandrades makt att själv välja utbildningsanordnare öka. Pengsystemet skulle innebära att den studerande själv kan välja vilken utförare, privat eller kommunal, som skall sköta utbildningen vilket bl.a. skulle leda till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering.

Vidare anser Jan Björklund m.fl. att språkinläringen i högre grad kan kombineras med arbete och att undervisningsgrupperna bör sättas samman så att eleverna har likartad utbildningsbakgrund.

REMISSER

Motionen (2003:7) har remitterats till utbildningsnämnden, integrationsnämnden, stadsledningskontoret samt till stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Skarpnäck och Skärholmen.

Utbildningsnämnden beslöt den 18 juni 2003 att anse motionen besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet samt att därutöver anföra följande.

Stadsledningskontoret har i uppdrag att återkomma med förslag till hur bland annat undervisningen i svenska för invandrare kan stärkas. Utredningen kommer inom kort att presentera sina förslag. Utöver denna utredning kommer två statliga utredningar att under hösten presentera sina betänkanden.

Mot denna bakgrund är det för tidigt för nämnden att ta ställning till förslag om förändringar som direkt eller indirekt hänger samman med svenska för invandrare.

Reservation anfördes av Mikael Söderström m fl (m), Helen Jäderlund-Eckart m fl (fp) och Jonas Vikman (kd), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Det nuvarande systemet

Det nuvarande systemet är egentligen ett pengsystem med valfrihet, men i något begränsad skala. Istället för ett stort antal anordnare finns det fem anordnare, vid sju olika enheter. Den som söker till sfi blir testad och kartlagd och får sedan en kurs och ett antal timmar för att nå detta mål. Därefter väljer den sökande vid vilken av de sju enheterna han vill läsa. Under senare tid har det varit möjligt att börja läsa vid alla enheter utan någon egentlig väntetid om den sökande inte haft speciella krav på studietider. Möjligheten att byta anordnare finns också, likaså att börja hos en anordnare, men ställa sig i kö till en annan om där inte finns plats vid tiden för kursstart. Vad gäller valfriheten är majoriteten av de som läser på sfi nyanlända och har inga egentliga kunskaper om vad de har att välja mellan. I realiteten har valet därför bestämts av närhetsprincipen – de studerande har valt den anordnare som ligger närmast hemmet eller arbetsplatsen. Trots det har valfriheten varit positiv utifrån ett brukarperspektiv. I en brukarundersökning som riktades till studerande inom sfi hösten 2002 framkom att de studerande sammantaget tyckte att möjligheterna att kunna byta grupp eller tid fungerat ganska bra hos utbildningsanordnarna. De som varit särskilt intresserade har kunnat ta reda på mer om de olika anordnarna innan de gjort sitt val och möjligheten att byta anordnare har lett till ett ökat inflytande för individen.

Ett verkligt pengsystem – för- och nackdelar

Ett pengsystem har både för- och nackdelar. Fördelarna presenteras i motionen; Individen kan påverka sin utbildningssituation och mångfalden av anordnare leder till konkurrens som stimulerar anordnarna till utveckling och förändring.

Det starkaste argumentet mot ett pengsystem är att det finns en motsättning mellan ett stort antal aktörer och de krav som ställs på en fungerande sfi-verksamhet. Förvaltningens bedömning är att det krävs en viss volym för att en anordnare ska kunna erbjuda en effektiv utbildning och klara av att ta emot sökande kontinuerligt, vilket är nödvändigt för att staden ska klara av att erbjuda sökande plats i sfi så fort som möjligt.

Sfi vänder sig till en mycket heterogen grupp med mycket olika förutsättningar och behov. Allt från äldre analfabeter som levt i en muntlig landsbygdskultur via medelålders yrkesarbetare med 6 – 8 års skolgång långt bakom sig till högutbildade yngre akademiker som kommer från samhällen som är minst lika tekniskt avancerade som det svenska. En del måste parallellt med att de lär sig svenska lära sig läsa och skriva från grunden, medan andra behöver snabba kurser där läraren mer fungerar som en handledare. En större profilering av sfi-anordnarna än idag skulle vara önskvärd men förvaltningens bedömning är att det kan åstadkommas även utan ett pengsystem.

Valfrihet inom sfi

En fungerande och reell valfrihet kräver att de studerande i sfi kan ta ställning till vad de olika anordnarna har att erbjuda, vilket är svårt för nyanlända som varken förstår systemet eller kan språket. Fler anordnare kommer därför troligtvis inte innebära att de studerande väljer anordnare av andra grunder än närhetsprincipen.

Pågående utredningar

Sfi-verksamheten utreds för närvarande både på nationell och lokal nivå. Kommunstyrelsen beslutade den 5 februari om direktiven till en "översyn av flyktingmottagande, sfi-verksamhet samt angränsande frågor" och regeringen har tillsatt en utredning "Utbildning i svenska för invandrare"(Dir. 2002:105). Förvaltningen föreslår att motionen avslås i avvaktan på resultat från de pågående utredningarna. Förslag väntas till hösten.

Integrationsnämnden beslöt den 12 juni 2003 att överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på motionen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin* (m), bilaga 1.

Reservation anfördes av *Fredrik Malm* (fp), bilaga 1.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 maj 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen instämmer i motionärernas synpunkter att det behövs nya metoder i SFI-undervisningen. Ett sätt kan vara att kombinera språkinläringen med arbete. Enligt förvaltningen bör språkundervisningen ta fasta på individens tidigare utbildnings- och yrkeserfarenhet och kombinera språkinläringen med yrkessvenska. Det innebär att svenskundervisningen i större utsträckning profileras utifrån den studerandes och arbetsmarknadens behov.

Förvaltningen anser att det är viktigt att undervisningen individualiseras. Motionärerna föreslår en SFI-undervisning som bygger på olika spår eller inriktningar utifrån individuella behov och förutsättningar. Motionärernas syften kan därför tillgodoses inom ramen för den översyn som pågår av SFI och flyktingmottagning i staden. Det övergripande syftet med översynen är dels en kvalitetshöjning, dels att språkundervisning, möjlighet till kompletterande utbildning och yrkespraktik, samt övrig introduktion i det svenska samhället för nyanlända flyktingar erbjuds som en sammanhållen helhet.

Översynen av SFI och flyktingmottagning ska även ta ställning till den framtida finansieringen av SFI-undervisningen och flyktingintroduktionen. Finansieringen handlar då inte enbart om en SFI-peng utan måste ses i ett bredare sammanhang.

Parallellt med denna översyn pågår två statliga utredningar i frågan, vilkas betänkanden kommer under hösten 2003. Utifrån dessa utredningar skall kommunfullmäktige ta ställning till utformningen av den framtida SFI-undervisningen och flyktingintroduktionen.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 november 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadens SFI-verksamhet bedrivs sedan den 1 januari 2001 av fyra privata utbildningsanordnare och en kommunal "intraprenad". De privata anordnarna svarar för ca 85 % av studerandevolymen och egenregi för resterande 15 %. Alla anordnare verkar under samma villkor reglerade i avtal respektive överenskommelse. De studerande har möjlighet att välja hos vilken anordnare de vill studera och också under vilka tider studierna skall bedrivas. Myndighetsutövning dvs. tillsyn, intagning, nivåplacering, timtilldelning och utfärdandet av betyg utförs av en centralt placerad rektor för utbildningsområdet. Utbildningsnämnden beslutade i september 2003 om nya anordnare av SFI. Avtal har tecknats med två externa anordnare och avser år 2004 med möjlighet till förlängning. Vidare har nämnden beslutat att volymerna för egenregi skall utökas.

I enlighet med uppdrag i budget för år 2003 har en samlad översyn gjorts av stadens introduktionsverksamhet för flyktingar, SFI-undervisning och angränsande frågor. Det övergripande syftet med översynen har varit dels en kvalitetshöjning, dels att språkundervisning, möjlighet till kompletterande utbildning och yrkespraktik samt, när det gäller nyanlända flyktingar, övrig introduktion i det svenska samhället erbjuds som en sammanhållen enhet. Översynen är f.n. föremål för remissbehandling i staden.

Två statliga utredningar har nyligen lämnat sina betänkanden inom området; Etablering i Sverige möjligheter och ansvar för individ och samhälle (SOU 2003:75) och Vidare vägar och vägen vidare – svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv (SOU 2003:77). Även dessa remissbehandlas.

Stadsledningskontoret anser att det inte är lämpligt att införa SFI-peng då det slutliga resultatet av flera omfattande utredningar ännu inte är klarlagt. Vidare är kontoret tveksam till att en SFI-peng skulle leda till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering. Enligt utbildningsförvaltningen har de flesta studerande valt den anordnare som ligger närmast hemmet eller arbetsplatsen. Att aktivt göra val förutsätter tillgång till relevant information och förmåga att bedöma konsekvenser av olika val. Detta kan vara svårt för en nyanländ person som inte kan språket.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 28 augusti 2003 att godkänna förvaltningens förslag som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Mats G Nilsson m.fl. (m)*, *Didar Samaletdin m.fl. (fp)* och *Birgitta Borg (kd)*, bilaga 1.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 14 augusti 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att bristen på ett språk medför segregation och utanförskap. Det finns därför all anledning att, som en av flera åtgärder, se över SFI-undervisningen. En nivågruppering, de s.k. fem SFI-spåren som motionärerna föreslår, är en intressant idé att gå vidare med. Innehållet i undervisningen måste vara av hög kvalitet. Att kunna välja utförare som erbjuder likvärdiga villkor är naturligtvis en optimal situation, men man måste samtidigt ställa frågan om det är själva valfriheten som gagnar målgruppen mest. Detta förutsätter att den enskilde är så pass insatt i alternativen att ett aktivt val kan göras, vilket i så fall måste innebära att en tydlig och för den enskilde begriplig information utformas.

Förvaltningen anser för övrigt att det är viktigt att invandrare snabbt får möjlighet att komma i arbete och sysselsättning. Ett sammanhang där det svenska språket ingår som en naturlig del i det dagliga livet underlättar inläringen. Förvaltningen skulle därför gärna se att en modell undersöks och prövas där arbete/sysselsättning och språkundervisning integreras från början.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 24 april 2003 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar till kommunstyrelsen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att de övergripande utredningar som för tillfället pågår om SFI-undervisning, samverkan mellan SFI-verksamheten och introduktionen för flyktingar och invandrare samt angränsande frågor - både på kommunal och statlig nivå - bör inväntas för att inte föregripa de pågående utredningarna.

Förvaltningen vill dock framföra att det är av stor vikt att SFI-undervisningen förbättras så att den i högre grad anpassas till de studerandes olika förutsättningar. Förvaltningens uppfattning är att det väsentligaste för den SFI-studerande är att den får en så individuellt anpassad undervisning som möjligt utifrån sina behov och förutsättningar. I olika projekt har framgått att svenskundervisning kopplat till olika

ningar. I olika projekt har framgått att svenskundervisning kopplat till olika arbetsmarknadsinsatser har underlättat inträdet på arbetsmarknaden.

Skärholmens stadsdelsnämnd har inte behandlat remissen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förslaget är i huvudsak bra. Det innebär att valfriheten främjas för personer som har kunskap och engagemang för sin svenskundervisning. Förvaltningen anser att SFI bör kopplas till introduktionen för att tydliggöra målsättningen och öka motivationen och därmed påskynda inlärningsprocessen. I dag finns möjlighet att läsa svenska under många år vilket kan bli problematiskt om försörjningen inte är tryggad på annat sätt än genom bidrag. SFI har inte som mål att den enskilde ska etablera sig i Sverige utan som mål att den enskilde ska lära sig svenska – det är därför viktigt med kopplingen till introduktionen. SFI är en möjlighet till introduktion i det svenska språket. För den som vill utveckla svenska språket bör möjlighet att läsa svenska inom reguljär utbildning finnas – med eller utan studielån. Målsättning för SFI borde vara att ge motivation för en fortsatt inläring av språket.

Under introduktionen borde ett moment av validering tillsammans med yrkessvenska finnas i ett tidigt skede.

Önskvärt är att studievana personer kan komprimera sin undervisning.

För personer med stora utbildningsbehov bör deltidsstudier i långsam takt erbjudas, för de som så önskar, så att försörjningen kan tryggas genom arbete under studietiden.

RESERVATIONER M.M.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Mikael Söderström m fl (m), Helen Jäderlund-Eckart m fl (fp) och Jonas Vikman (kd), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. att uppdra åt förvaltningen att återkomma med ett förslag på en SFI-peng enligt motionens anvisningar, samt
3. att därutöver anförda följande:

Pengsystemet innebär helt enkelt att den studerande själv kan välja vilken utförare, privat eller kommunal, som skall sköta utbildningen. Utförarna får då sin sida konkurrera om de studerande. Effekten av reformen blir att mångfalden av utbildningsanordnare som de studerande har att välja mellan blir större, vilket leder till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering.

Precis som olika gymnasieelever i dag väljer mellan olika pedagogik och inlärningssätt efter vad som passar deras situation bäst skulle även invandrare få en ökad möjlighet att bestämma över sina liv och att få den utbildning de själva vill ha. Att öka den personliga möjligheten till påverkan och inflytande, att människor känner att de får den utbildning de själva valt, kommer att stärka motivationen vilket i sin tur ökar antalet godkända och minskar antalet avhopp.

Det är förvisso sant att nyanlända invandrare kan ha svårt att ta ställning till vad de olika anordnarna har att erbjuda. Utvärderingar av SFI-upphandlingen visar dock att många av de studerande i SFI har valt en annan anordnare än den som ligger närmast. För dessa studerande är valfriheten reell och en SFI-peng skulle ytterligare öka den.

Integrationsnämnden

Reservation anfördes av Kristina Axén Olin (m), enligt följande.

Jag reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

Att bifalla motionen

Att därutöver anförda följande

Att införa en SFI-peng kombinerat med att utbildningen inriktas mot att leda till arbete är rätt modell. En individualiserad språkutbildning med valfrihet för den enskilde förutsätter att det finns många aktörer som erbjuder utbildningsplatser med olika inriktning. Därför är det förödande att vänstermajoriteten nu återkommunaliserar SFI-

riktning. Därför är det förödande att vänstermajoriteten nu återkommunaliserar SFI-undervisningen och flyktingmottagandet.

Reservation anfördes av Fredrik Malm (fp), enligt följande.

Jag reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

Att bifalla motionen

Att därutöver anför följande

Erfarenheterna av många år med Svenska för invandrare (SFI) visar att nya grepp mot den segregation och det utanförskap, som bristen på ett språk medför, är nödvändiga. För det första måste invandrades makt att själva välja utbildningsanordnare öka. Detta sker genom införandet av en "SFI-peng". En SFI-peng skulle öka både individualiseringen och valfriheten.

Pengsystemet innebär helt enkelt att den studerande själv kan välja vilken utförare, privat eller kommunal, som skall sköta utbildningen. Utförarna får å sin sida konkurrera om de studerande. Effekten av reformen blir att mångfalden av utbildningsanordnare som de studerande har att välja mellan blir större, vilket leder till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering.

Precis som olika gymnasieelever idag väljer mellan olika pedagogik och inlärningssätt efter vad som passar deras situation bäst skulle även invandrare få en ökad möjlighet att bestämma över sina liv och att få den utbildning de själva vill ha. Att öka den personliga möjligheten till påverkan och inflytande, att människor känner att de får den utbildning de själva valt, kommer att stärka motivationen vilket i sin tur ökar antalet godkända och minskar antalet avhopp.

Förutom införandet av en SFI-peng bör den nuvarande SFI-undervisningen ersättas med fem SFI-spår. 1) En inriktning för studerande som ämnar gå vidare i högre studier eller som redan har en påbörjad eller avslutad högre utbildning. 2) En inriktning för studerande som har ett yrke som de kan arbeta inom i Sverige eller på annat sätt har goda möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. 3) En inriktning för studieovana studerande som inte har varit ute i arbetslivet eller inte har något yrke som är gångbart i Sverige. 4) En inriktning mot integration i närmiljö för studerande som inte orkar eller kan ta till sig undervisning mer än i ganska korta perioder och som av samma skäl inte kommer att kunna ha ett regelbundet arbete inom en överskådlig framtid. 5) Särskilt anpassad SFI för flyktingar med starka krigsupplevelser eller andra trauman.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mats G Nilsson m.fl. (m), Didar Samaletdin m.fl. (fp) och Birgitta Borg (kd), enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Människor som kommer till Sverige kommer med olika förutsättningar. Detta ställer olika krav på den undervisning som tillhandahålls. Ett pengsystem medför en ökad individualisering och därmed en undervisning bättre anpassad till den enskilde.

En SFI-peng innebär valfrihet för den studerande och konkurrens för utföraren. Systemet leder således till ökad kvalitet, mångfald och individanpassad svenskundervisning. Att själv få välja sin utbildning ger ökat självbestämnade och högre motivation.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2003:7

2003:7

Motion av Jan Björklund m.fl. (fp) om "Ge invandrare makten över sin utbildning - inför SFI-peng"

340 000 invandrare talar så dålig svenska att det riskerar att leda till allvarliga problem. Erfarenheterna av många år med Svenska för invandrare (SFI) visar att nya grepp mot den segregation och det utanförskap, som bristen på ett språk medför, är nödvändiga. För det första måste invandrades makt att själva välja utbildningsanordnare öka. Detta sker genom införandet av en "SFI-peng". En SFI-peng skulle öka både individualiseringen och valfriheten.

Pengsystemet innebär helt enkelt att den studerande själv kan välja vilken utförare, privat eller kommunal, som skall sköta utbildningen. Utförarna får å sin sida konkurrera om de studerande. Effekten av reformen blir att mångfalden av utbildningsanordnare som de studerande har att välja mellan blir större, vilket leder till ökad kvalitet, valfrihet och individualisering.

Precis som olika gymnasieelever idag väljer mellan olika pedagogik och inlärningssätt efter vad som passar deras situation bäst skulle även invandrare få en ökad möjlighet att bestämma över sina liv och att få den utbildning de själva vill ha. Att öka den personliga möjligheten till påverkan och inflytande, att människor känner att de får den utbildning de själva valt, kommer att stärka motivationen vilket i sin tur ökar antalet godkända och minskar antalet avhopp.

Ett annat nytt grepp är att i högre grad kombinera språkinlärningen med arbete. Därför bör kravet på godkänt SFI rensas ut ur begreppet "anställningsbar" och även personer med dåliga språkkunskaper kunna få hjälp av arbetsförmedlingen. Det bästa torde i de flesta fall vara en mycket kort introduktionskurs och därefter arbete kombinerat med fortsatt språkinläring.

Undervisningsgrupperna bör sättas samman så att eleverna har likartad utbildningsbakgrund.

Betydelsen av goda kunskaper i svenska som ett led i integrationen måste betonas starkare. Men för att nå en bättre svensk kunskap även ibland utlandsfödda krävs en ökad individualisering. En professor från Iran, analfabet från Somalia och en byggnadsarbetare från Estland har helt olika förutsättningar och behov att lära sig svenska. Dagens SFI är fortfarande alltför likartat för alla. Införandet av SFI-peng är en väg att gå för att uppnå ökad individualisering.

Förutom införandet av en SFI-peng skall den nuvarande SFI-undervisningen ersättas med fem SFI-spår. 1) En inriktning för studerande som ämnar gå vidare i högre studier eller som redan har en påbörjad eller avslutad högre utbildning. 2) En inriktning för studerande som har ett yrke som de kan arbeta inom i Sverige eller på annat sätt har goda möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden. 3) En inriktning för studieovana studerande som inte har varit ute i arbetslivet eller inte har något yrke som är gångbart i Sverige. 4) En inriktning mot integration i närmiljö för studerande som inte orkar eller kan ta till sig undervisning mer än i ganska korta perioder och som av samma skäl inte kommer att kunna ha ett regelbundet arbete inom en överskådlig framtid. 5) Särskilt anpassad SFI för flyktingar med starka krigsupplevelser eller andra trauman.

En förändrad inriktning av SFI-verksamheten och introduktionen för flyktingar och andra invandrare som innebär en kombination av SFI som är yrkes- och arbetsmarknadsorienterad och andra insatser och kontakter med arbetslivet kräver ett förändrat arbets- och synsätt och en samordning mellan SFI-undervisning, flyktingmottagning, stadsdelsnämnder och arbetsförmedling. Det ger möjligheter till en ökad individualisering inom såväl SFI som introduktion samt egna val.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta att

1. införa en SFI-peng enligt motionens anvisningar
2. uppdra åt kommunstyrelsen att fotsätta utredningen och genomförandet av valfrihet inom SFI enligt vad som ovan anförts.

Stockholm den 3 mars 2003

Jan Björklund

Lotta Edholm

Ulf Fridebäck

Madeleine Sjöstedt

Ann-Katrin Åslund